

Republica Moldova

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Ministerul Finanțelor

Administrația de Stat a Drumurilor

Serviciul Vamal al Republicii Moldova

Proiectul Conectivitatea Rurală în Moldova (P180153)

Cadrul politicii de relocare (RPF)

Conținut

Documente de achiziție a terenurilor și cerințe de prelucrare.....	1
Obiectivul și principiile cheie ale RPF	1
Elaborarea și aprobarea RAP.....	2
OBIECTIVE, CADRU DE POLITICĂ ȘI DREPTURI	3
Cadrul de politică și drepturile la plată	3
Proceduri de evaluare a impactului.....	4
Evaluarea pierderilor	5
CONSULTARE, PARTICIPARE ȘI DIVULGARE.....	7
Consultări	7
Dezvăluirea informațiilor	7
CADRUL STRATEGIEI DE RESTAURARE A MIJLOACELOR DE SUBZISTENȚĂ	8

Rezumatul RPF

Proiectul este un efort comun al Administrației de Stat a Drumurilor (ASD) și Serviciului Vamal al Republicii Moldova (SV) pentru a facilita dezvoltarea infrastructurilor și conectivitatea în regiune.

Proiectul propus este format din patru componente: (i) Componenta A va finanța lucrările fizice necesare pentru conectarea comunităților locale cu serviciile publice și oportunitățile economice, bazându-se pe sprijinul acordat anterior Guvernului pentru modernizarea unei rețele prioritare de drumuri locale și regionale; (ii) Componenta B va facilita comerțul și va extinde culoarele de solidaritate, prin creșterea capacităților și modernizarea punctelor de trecere a frontierei (PTF) Ungheni, Leușeni și Giurgiulești și a drumurilor de acces care le conectează; (iii) componenta C va finanța intervenții menite să consolideze capacitatea de punere în aplicare și să sprijine funcțiile esențiale de gestionare a proiectelor; și (iv) componenta D va oferi o capacitate de intervenție contingentă în caz de urgență, dacă este necesar.

DOCUMENTE DE ACHIZIȚIE A TERENURILOR ȘI CERINȚE DE PRELUCRARE

Obiectivul și principiile cheie ale RPF

Documentul RPF ține cont de necesitățile persoanelor afectate de proiect și este elaborat în conformitate cu Cadrul social și de mediu (ESF) și standardele sale sociale și de mediu ale BIRD (ESS5) și ¹ legislația Republicii Moldova.

Obiectivul RPF este de a identifica strategiile, principiile, mecanismele instituționale, cadrul legislativ și procedurile de relocare sau achiziționare a activelor în cadrul implementării Proiectului, precum și de a stabili cadrul pentru pregătirea Planurilor de Acțiuni de Relocare, în cazul în care va fi necesar în cursul implementării Proiectului.

Prezentul RPF se aplică proprietarilor privați de terenuri, ale căror terenuri, drepturi sau resurse vor fi afectate permanent sau temporar de acțiunile obligatorii ale Guvernului Republicii Moldova ca urmare a achiziționării terenurilor necesare pentru Proiect/Subproiecte. Se aplică, de asemenea, persoanelor care închiriază terenuri private sau de stat sau celor care nu au drepturi înregistrate sau legale asupra terenurilor pe care le utilizează și care vor fi afectate negativ ca urmare a proiectului/subproiectelor. Cu toate acestea, RPF nu se aplică terenurilor de stat care sunt transferate de la o autoritate moldovenească la alta sau utilizate temporar în timpul lucrărilor de construcție, cu excepția cazului în care terții sunt afectați negativ de transfer sau utilizare.

Acest RPF a fost elaborat în comun de către Administrația de Stat a Drumurilor din Moldova (ASD) și Serviciul Vamal al Moldovei (SV). Acest document este aplicabil pentru toate subproiectele incluse în proiect.

Versiunea finală a RPF, după aprobarea BIRD, va fi publicată pe paginile web oficiale ale ASD și SV și în resursele informaționale oficiale (dacă există) ale administrațiilor raionale de stat respective pe teritoriul cărora va fi implementat Proiectul.

Acest RPF exprimă angajamentul entităților de implementare a proiectului de a evita impactul negativ involuntar al achiziției de terenuri, acolo unde este posibil, și de a le atenua și gestiona pentru a se asigura că persoanele afectate de proiect (PAP) sunt capabile să își mențină, să își restabilească sau să își îmbunătățească mijloacele de trai la sfârșitul proiectului.

¹ <http://pubdocs.worldbank.org/en/796881511809516397/ESS5-FactSheet-WB-ESF.pdf>

Elaborarea și aprobarea RAP

Planurile de acțiune privind relocarea (RAP) pot fi necesare pentru fiecare dintre subproiecte (în cazul în care este necesară achiziționarea de terenuri) care vor fi elaborate în urma aprobării documentației de proiectare prin examinarea experților de stat. După aprobarea soluțiilor de proiectare, agențiile certificate de gestionare a terenurilor vor fi implicate în mizarea și demarcarea limitelor proiectului și obținerea unei liste detaliate a terenurilor și a altor active care se încadrează în zona de impact a facilităților rutiere / BCP și supuse achiziției, tipul acestora și persoanele afectate de proiect, inclusiv proprietarii de active, arendașii / chiriașii și utilizatorii.

RAP(s) va (vor) verifica toate persoanele și entitățile care vor fi afectate de Proiect (subproiecte sau secțiunile acestora), va specifica amploarea impactului (adică ce tip de pierdere vor suferi și valoarea acestora) și modul în care vor fi compensate și/sau veniturile lor vor fi restaurate, pentru a se asigura că nu sunt într-o situație mai rea decât într-o situație "fără proiect". În toate cazurile, obiectivul general este cel puțin de a restabili mijloacele de subsistență și calitatea vieții PAP.

Obiectivul principal al RFP este de a furniza detaliile necesare pentru compensare, relocare și reabilitare, inclusiv: i) amploarea pierderilor și impactul proiectului; ii) divulgarea, consultarea și participarea la informații; iii) recensământul detaliat al PAP-urilor efectuat și stabilirea și publicarea zilelor (iv) politica și cadrul pentru plățile compensatorii și reabilitarea/restabilirea mijloacelor de trai; (v) program de reabilitare pentru gospodăriile grav afectate și vulnerabile și pentru toate entitățile eligibile ale căror mijloace de subsistență sunt perturbate; vi) dezvoltarea mecanismului de soluționare a plângerilor și reclamațiilor; vii) bugetul de relocare, inclusiv compensațiile pentru bunurile pierdute, relocarea și reabilitarea; viii) cadrul instituțional și calendarul de implementare a planului de relocare; și ix) monitorizarea punerii în aplicare a RPF. Modelul de eșantion al normelor de aplicare a normelor de aplicare este prezentat în anexa 2.

O broșură de informare publică cu rezumat non-tehnic va fi elaborată și distribuită PAP-urilor în timpul recensământului / sondajului socio-economic și consultărilor. Consultările vor avea loc în timpul pregătirii proiectului (proiectelor) de norme de aplicare și a normelor de aplicare finale, precum și în timpul punerii în aplicare a proiectului. Rezultatele consultărilor vor fi documentate.

Proiectele / RAP-urile finale vor fi dezvăluite pe site-urile web ale BIRD, SRA, SV și autorităților locale din localitățile din zona de implementare a Proiectului, precum și pe site-urile oficiale ale autorităților locale relevante (cum ar fi administrația de stat raională, primărie etc.) din zona de impact a Proiectului. Copii tipărite ale normelor de aplicare vor fi, de asemenea, disponibile la birourile autorităților locale.

În conformitate cu standardele sociale și de mediu ale BIRD, legislația Republicii Moldova și cele mai bune practici în implementarea procesului de relocare, la planificarea procesului de relocare, SRA și SV vor adera la următoarele principii:

- În cazul în care se dezvăluie necesitatea achiziționării de terenuri sau alte active aflate în proprietate privată, Planul (Planurile) de acțiune privind relocarea vor fi furnizate de SRA și SV pentru subproiectul relevant. Planul (planurile) de acțiune privind relocarea vor fi elaborate în conformitate cu cerințele BIRD (ESS5) și legislația națională și vor cuprinde un registru complet al persoanelor afectate de proiect, vor stabili data-limită și vor² include descrierea cuprinzătoare a măsurilor de atenuare menite să minimizeze impactul negativ al proiectului.

² Data-limită – data (datele) la care decizia (deciziile) privind achiziția de terenuri pentru nevoi publice este emisă de guvernul sau autoritatea (autoritățile) locală (locale) respectivă (respective) sau data la care începe studiul. Data-limită exactă va fi specificată în fiecare act de aplicare. În cazul în care dreptul asupra activelor a fost dobândit după data-limită stabilită și făcut public (notificările au fost trimise proprietarilor), aceste active nu sunt eligibile pentru despăgubiri.

Rezumatul RPF

- În timpul elaborării proiectului, SRA și SV, agențiile de proiectare iau măsuri cuprinzătoare pentru a minimiza achiziționarea de active și relocarea persoanelor în cadrul implementării proiectului. Această sarcină a fost realizată prin optimizarea soluțiilor de proiectare și acordând prioritate achiziției activelor, care se află în proprietatea statului sau a comunității
- Pregătirea și punerea în aplicare a planurilor de acțiune privind relocarea se vor realiza într-un mod transparent și prin implicarea persoanelor afectate de proiect prin consultări și publicarea documentelor aferente în surse disponibile publicului
- Principiul de bază al procesului de relocare va urmări protejarea/restabilirea condițiilor de viață ale persoanelor afectate de proiect cel puțin la nivelurile existente înainte de începerea proiectului.
- Se va aplica principiul valorii de înlocuire, iar persoanele afectate de proiect nu vor suferi pierderi materiale atunci când li se plătesc despăgubiri pentru activele expropriate, reînregistrarea drepturilor respective în favoarea autorităților locale și în timpul punerii în aplicare a acordurilor de relocare
- Despăgubirile pentru bunurile expropriate vor fi plătite integral persoanelor afectate de proiect, cu ajustări pentru investițiile respective. Determinarea cuantumului compensației va fi efectuată exclusiv de către entitățile de evaluare licențiate în conformitate cu metodologiile aprobate de actele normative din Republica Moldova și în conformitate cu cerințele BM/BIRD. Costurile tranzacției și relocarea vor fi evaluate și vor fi adăugate la pachetul complet de compensare
- Prevederile acestui document se extind la toate persoanele afectate de proiect, indiferent de numărul acestora și gradul de impact

OBIECTIVE, CADRU DE POLITICĂ ȘI DREPTURI

Acest RPF definește eligibilitatea pentru asistență compensatorie și de reabilitare și detaliază drepturile pentru fiecare tip de impact, precum și procedurile de evaluare, compensare, examinare a plângerilor, consultări și dezvăluire și monitorizare/evaluare. Acesta combină cadrul legal existent și procedurile de achiziție a terenurilor în Republica Moldova și cerințele de garanții de relocare involuntară ale BIRD (Grupul BM).

Cadrul de politică și drepturile la plată

Următoarele grupuri de PAP sunt eligibile pentru drepturi în temeiul prezentului RPF și vor fi abordate în normele de aplicare:

- Toate PAP-urile care pierd terenuri (și / sau acces la terenuri și resurse) fie acoperite de titlu legal, legalizabile sau fără statut de proprietate înregistrată;
- Arendași/chiriași/acționari funciari/deținători de drepturi asupra cotelor-părți funciare, înregistrați sau nu;
- Proprietari de structuri, culturi, plante sau alte obiecte atașate terenului;
- PAP-urile pierd afaceri, venituri și salarii.

În cazul în care utilizatorii terenurilor care nu sunt înregistrate în SLC sunt afectați, SRA/SV prin intermediul agențiilor de stat / autorităților locale relevante va ajuta utilizatorii de terenuri afectați să înregistreze sau să actualizeze înregistrarea terenurilor lor pentru a le permite să îi despăgubească în conformitate cu legislația națională existentă. Activele/structurile nefunciare de pe parcelele afectate ale utilizatorilor de terenuri fără titluri vor fi evaluate și compensate prin exact aceleași criterii ca și cele cu titluri.

Compensațiile și drepturile trebuie să asigure că PAP își mențin sau își îmbunătățesc mijloacele de trai și nivelul de trai după proiect. În scopul eligibilității, data la care autoritățile locale relevante emit decizia privind achiziționarea de terenuri pentru nevoi publice sau data la care începe ancheta vor fi stabilite ca dată-limită. Data-limită comunicată public va fi dezvăluită în timpul procesului de consultare, ca parte a pregătirii RPF. Consultantul de dezvoltare RAP va trebui să organizeze consultări publice în cadrul comunităților afectate după finalizarea recensământului social și definirea listei persoanelor afectate de proiect (PAP). În timpul acestor consultări, toate PAP și alte părți interesate locale vor fi notificate că persoanele care ocupă sau fac îmbunătățiri în zonele afectate după data limită nu sunt eligibile pentru compensații. În plus, data-limită va fi disponibilă atât pe site-ul SRA, cât și pe site-ul autorității locale.

Stabilirea datei limită pentru achiziționarea terenurilor pentru proiecte de infrastructură este un proces cu o finalitate strictă. Persoanele care nu se afla în țară la data expertizei sau nu au încheiat drepturi de succesiune sau mostenire pot solicita despăgubiri și prelungirea termenului de negociere sau de despăgubire, dar nu și anularea datei restricțiilor privind vânzarea terenurilor supuse exproprierii.

În esență, data-limită pentru achiziționarea de terenuri în cadrul proiectelor de infrastructură servește la echilibrarea drepturilor proprietarilor de terenuri cu necesitatea executării la timp și eficace a proiectelor, asigurând o compensație echitabilă și evitând în același timp întârzierile prelungite în interesul dezvoltării infrastructurii publice.

Proceduri de evaluare a impactului

Evaluarea impactului final pentru Proiect se va face pe baza documentației de proiectare. Informațiile privind parcelele afectate vor fi obținute prin suprapunerea alinierii drumurilor și facilităților PTF pe harta cadastrală a terenului. Cadastrul terenului și informațiile vor fi utilizate pentru a identifica numele proprietarilor de terenuri înregistrați / arendașilor / deținătorilor de acțiuni funciare / deținătorilor de drepturi de partajare a terenurilor, drepturile de folosință a terenurilor, scopul utilizării terenurilor, dimensiunea parcelelor afectate și proporția terenurilor afectate față de suprafața totală a parcelei. Impactul achiziției de terenuri va fi evaluat pe deplin odată ce proiectul final va fi disponibil și limitele zonei de impact vor fi clar cunoscute. Informațiile generale privind PAP vor fi obținute utilizând un recensământ structurat / chestionar socio-economic. Informații secundare privind condițiile sociale, demografice și de trai din zona proiectului vor fi colectate de la autoritățile locale. Pe baza evaluării impactului și a consultării PAP, va (vor) fi elaborat(e) un (unor) plan (planuri) de acțiune privind relocarea.

În plus față de informațiile privind terenurile afectate, inventarul activelor afectate va rezuma: (i) numărul de structuri care vor fi demolate și informații privind proprietatea acestora dezagregate în funcție de gen; (ii) tipurile de materiale de construcție utilizate în structurile afectate; și (iii) alte bunuri imobile, cum ar fi conexiunile electrice etc.

Recensământul/anchetele socio-economice ale PAP vor acoperi, dar nu se limitează la: (a) profilurile capilor de gospodărie în funcție de vârstă, sex și educație; (b) membrii gospodăriei (inclusiv proprietarii/utilizatorii de terenuri fără titlu) activitățile economice și ocuparea forței de muncă, defalcați în funcție de gen; (c) veniturile familiei și sursele acestora în raport cu pragurile sărăciei; (d) proprietatea asupra activelor, cum ar fi terenurile, structurile, culturile și copacii; (e) accesul la servicii sociale, cum ar fi școli, clinici, piețe publice și lăcașuri de cult; (f) accesul la utilități și drumuri; (g) accesul la resursele comune din zonă; (i) aspectele legate de gen care pot afecta procesul autorităților locale; și (j) analiza vulnerabilității și identificarea grupurilor vulnerabile. Recensământul va verifica pierderea activelor (terenuri, structuri, culturi, planuri etc.). Acesta va identifica, de asemenea, pierderea veniturilor potențiale din activitățile comerciale și/sau ocuparea forței de muncă, inclusiv întreprinderile mici care își desfășoară activitatea de-a lungul drumului. În plus, va identifica, de asemenea, gospodăriile grav afectate. Aceste efecte vor constitui baza pentru compensarea și restabilirea veniturilor PAP. Rezultatul sondajului va fi completat cu informații socio-economice secundare disponibile la nivel de regiune / raion pentru zona proiectului.

Evaluarea pierderilor

Pierderea permanentă a terenului va fi compensată fie la valoarea curentă de piață, completată cu costurile tranzacției, fie la valoarea normativă a terenului, calculată conform legislației moldovenești, oricare dintre acestea este mai mare.

În Republica Moldova sunt utilizate trei metode pentru determinarea valorii de piață a terenurilor și bunurilor imobile:

1. Metoda cheltuielilor se bazează pe estimarea valorii de piață a obiectului evaluării, inclusiv toate cheltuielile necesare pentru crearea acestuia până la starea curentă sau recuperarea calităților sale de consum.
2. Metoda analizei comparative a vanzarilor presupune estimarea valorii de piață a bunului economic pe baza analizei comparative a marfurilor similare vandute recent și ajustarea prețurilor de vânzare pentru a lua în considerare diferențele dintre aceste bunuri și obiectul evaluării.
3. Metoda veniturilor se bazează pe analiza informației privind veniturile și cheltuielile aferente obiectului evaluării; Acesta permite determinarea prețului activului afectat pe baza venitului operațional net care poate fi generat de acest activ în viitor.

Pentru determinarea valorii de înlocuire pentru structuri și imobile, proiectul va utiliza metoda cheltuielilor, unde amortizarea activelor nu va fi luată în considerare, iar valoarea va fi completată cu costurile tranzacției (taxe notariale, taxă servicii cadastrale, taxă înregistrare proprietate etc.).

Pentru terenuri, cea mai adecvată metodologie de evaluare ar fi metoda veniturilor susținută de celelalte două metode în încercarea de a determina valoarea de piață care trebuie completată cu costurile tranzacției (taxe notariale, taxe pentru servicii de cadastru, taxa pentru înregistrarea dreptului de proprietate etc.). Valoarea rezultată va fi comparată cu valoarea prețului normativ al terenului (a se vedea mai jos). Oricare valoare este mai mare va fi luată în considerare pentru compensare. Prețul normativ al terenului este o măsură de estimare a valorii terenului echivalentă cu potențialul său natural și economic, exprimată în moneda națională și se determină în conformitate cu Legea cu privire la prețul normativ și modul de cumpărare și vânzare a pământului nr.1308-XIII din 25 iulie 1997.

Tarifele de calcul al prețului normativ al terenurilor se stabilesc pentru o unitate convențională (grad-hectar), în baza indicilor cadastrali (cantitativi și calitativi) enumerați în anexa la legea menționată, și se indexează în funcție de rata inflației de către Parlament, la propunerea Guvernului.

Prețul normativ pentru terenurile agricole, gospodăriile și terenurile de livadă se calculează în baza suprafeței terenului, fertilității solului exprimată în grade și tarifelor indicate în anexa la Legea cu privire la prețul normativ și modul de cumpărare și vânzare a terenurilor. În cazul în care nu au fost efectuate studii suplimentare privind solul, gradul de fertilitate a solului se consideră gradul mediu de fertilitate a solului unității administrative respective.

Achiziționarea și compensarea terenurilor vor fi reglementate de reglementări naționale care vor fi elaborate și aprobate la nivelul Cabinetului. 9 art.6 din Legea privind activitatea de *evaluare* Nr.989 din 18.04.2002

Metodele detaliate de evaluare a terenurilor sunt descrise în cele ce urmează:

Metodele de evaluare a terenurilor prezentate sunt aplicabile pentru evaluarea tuturor terenurilor, indiferent de destinația și utilizarea lor curentă:

Rezumatul RPF

a) metoda comparabilă de analiză a vânzărilor, care include: metoda comparației directe, metoda alocării și metoda de extracție;

b) metoda veniturilor, care include: metoda capitalizării directe, metoda reziduală și metoda parcelării. Metoda comparației directe este utilizată pentru a determina valoarea terenurilor cu construcții și a terenurilor fără construcții prin compararea prețurilor de vânzare a terenurilor similare cu obiectul evaluării. Principalii factori de influență asupra valorii terenului sunt, de obicei:

a) amplasarea și mediul înconjurător;

b) destinația terenului, modul de folosință curentă și drepturile terților asupra terenului;

c) caracteristicile fizice ale terenului: relief, suprafața, forma și altele;

d) accesul la terenuri;

e) instalațiile construcției existente la nivel de parcelă (rețele de alimentare cu apă, canalizare, încălzire, gaze naturale, energie electrică și altele).

Următoarele unități de măsură pot fi utilizate pentru a compara terenul: 1 m², 1 ha sau un teren. Procedura de aplicare a metodei comparației directe este similară cu cea descrisă în metodologia următoare.

Metoda valorificării directe este utilizată pentru estimarea valorii terenurilor care pot genera venituri în perioada de exploatare. Metoda respectivă se aplică pentru evaluarea terenurilor cu construcții și a celor fără construcții în cazurile în care sunt disponibile informații despre veniturile generate de terenuri similare obiectului evaluării.

Veniturile obținute din utilizarea terenului pot proveni atât din arendarea terenului, cât și din exploatarea acestuia de către proprietar în scopuri economice.

Plata chiriei depinde de veniturile chiriei obținute din utilizarea terenurilor în funcție de destinația acestora. Astfel, valoarea terenului reprezintă suma actualizată a veniturilor viitoare obținute din arendarea terenului.

În cazul evaluării terenurilor agricole, venitul generat de bunul imobil poate fi calculat în baza prețurilor pieței pentru producția agricolă, a cărei cultivare reprezintă cea mai bună și mai eficientă utilizare a terenurilor respective.

În cadrul metodei capitalizării directe se aplică următoarele etape:

a) estimarea venitului anual obținut din folosirea terenurilor;

b) determinarea ratei de capitalizare;

c) determinarea valorii terenului prin împărțirea venitului anual la rata de capitalizare.

Metoda reziduală este utilizată pentru evaluarea terenurilor cu construcții și a terenurilor destinate construcțiilor:

a) calcularea valorii de reconstrucție sau a valorii de înlocuire a îmbunătățirilor existente pe terenul evaluat sau pe cele ce urmează a fi construite;

b) estimarea venitului operational net ce poate fi obținut din utilizarea imobilului complex, pe baza platilor de inchiriere pe piața pentru proprietăți imobiliare similare imobilelor complexe din care face parte terenul evaluat;

c) estimarea venitului net din exploatare atribuit îmbunătățirilor prin înmulțirea valorii de reconstituire sau de înlocuire cu rata de capitalizare a îmbunătățirilor;

d) calcularea venitului net din exploatare atribuit terenului, scăzând venitul net din exploatare atribuit îmbunătățirilor din venitul net din exploatare generat de bunul imobil complex;

e) determinarea valorii terenului prin împărțirea venitului operațional net atribuit terenului la rata de capitalizare a terenului.

În procesul de estimare a valorii de piață a terenului, în calcule ar trebui utilizate numai date de piață (plăți de leasing și cheltuieli operaționale pentru bunuri imobiliare similare obiectului de evaluare și altele)

CONSULTARE, PARTICIPARE ȘI DIVULGARE

Consultări

Proiectul va promova participarea publicului activ și a părților interesate care implică schimbul de informații și luarea deciziilor în timpul procesului de pregătire și implementare a RAP. Obiectivele consultărilor sunt: (a) să identifice și să contribuie la abordarea preocupărilor PAP legate de pregătirea și punerea în aplicare a normelor de aplicare; (b) stabilește preferințele PAP cu privire la tipul și acordarea compensației; (c) să reducă la minimum preocupările PAP și să asigure transparența activităților PAP; și (d) contribuie la evitarea întârzierilor inutile și costisitoare în dezvoltarea proiectelor.

Conform standardelor BIRD, PAP-urile trebuie să fie pe deplin consultate și să li se ofere oportunități de a participa la planificarea și implementarea proceselor LA. De asemenea, aceștia trebuie să fie informați în mod corespunzător și în timp util cu privire la drepturile și drepturile lor, la rezultatele procesului de planificare, precum și la calendarele și procedurile de punere în aplicare a normelor de aplicare. Campania de informare și consultare publică trebuie să fie efectuată de ASD/SV și UIP cu participarea autorităților locale în toate etapele procesului LA (organizațiile de proiectare și contractorii de construcții pot participa, de asemenea, la consultări, dacă li se solicită acest lucru). În plus, ASD/SV, UIP și autoritățile locale trebuie, de asemenea, să organizeze întâlniri de informare publică pentru a asigura divulgarea RAP(-urilor) și pentru a informa PAP-urile cu privire la procedurile de plată pentru compensare și relocare.

Pentru fiecare subproiect, se va efectua cel puțin o consultare cu PAP după determinarea impactului final. Consultarea va prezenta domeniul de aplicare al proiectului, descrierea impactului temporar și permanent, drepturile PAP la compensații și asistență, procedurile de reclamații, calendarul activităților de achiziție a terenurilor, rolul diferitelor agenții și alte informații conexe. Pentru a se asigura că PAP și alte părți interesate cheie sunt informate cu privire la aceste consultări, calendarul și locurile de consultare vor fi anunțate cu cel puțin două săptămâni înainte de activitate. Notificările individuale pot fi, de asemenea, trimise unor PAP potențiale, dacă se consideră necesar. Reprezentanții OSC-urilor/ONG-urilor vor fi, de asemenea, invitați în calitate de observatori pentru a se asigura că discuțiile sunt lipsite de intimidări și că PAP au voie să vorbească. Personalul ASD/SV va înregistra discuția și va pregăti procesul-verbal al reuniunii.

Reprezentanții ASD/SV și ai autorităților locale vor fi bine informați cu privire la proiect și subproiectele sale, deoarece li se va solicita contribuția pentru efectuarea inventarului activelor afectate, recensământul / ancheta socio-economică a PAP și sondajele detaliate de măsurare. De asemenea, înainte de finalizarea RAP (RAP) și transmiterea acesteia către BIRD pentru aprobare, ASD/SV se asigură că PAP sunt bine informați cu privire la rezultatele recensământului și la studiul detaliat de măsurare, iar preferințele lor privind compensațiile sau alte tipuri de asistență pentru relocare vor fi luate în considerare în mod corespunzător. Procesele și mecanismele care asigură implicarea activă a PAP și a altor părți interesate vor fi detaliate în normele finale de aplicare, inclusiv data, lista participanților și procesele-verbale ale reuniunilor de consultare.

Dezvăluirea informațiilor

Acest RPF va fi agreat cu BIRD și publicat în limbile engleză și română pe site-ul oficial al ASD și SV și al Autorităților Locale din localitățile care se încadrează în zona de implementare a Proiectului pentru propunerile și comentariile tuturor părților interesate.

Părțile interesate își pot transmite propunerile și observațiile după cum urmează:

Administrația de Stat a Drumurilor		Serviciul Vamal al Moldovei:
Prin e-mail:	serviciu@asd.md	callcenter@customs.gov.md

Pagină web:	www.asd.md	www.customs.gov.md
În scris:	Chișinău, str. Bucuriei 12A MD 2004 Republica Moldova	Str. Nicolae Starostenco, 30, Chișinău, MD-2065
Rețele sociale:	https://www.facebook.com/asdrum	https://www.facebook.com/ServiciulVamalRM , https://t.me/s/ServiciulVamalRM
Telefoane:	+373 22 22 11 14	+373 22 574 182 / 574 133
Centrul telefonic 24/24	+37360477117	+373 22 78-88-88
Mass-media (comunicare)	+37360477004	+373 22 574 211

Fiecare dintre normele de aplicare va fi publicat conform descrierii din procedura de mai sus. În timpul etapei de pregătire a RAP, când se va efectua o anchetă socio-economică și vor fi identificate toate persoanele și activele afectate de proiect, vor fi organizate o serie de consultări publice cu reprezentanții comunităților locale și persoanele afectate de proiect pentru a se asigura că persoanele afectate de proiect au posibilitatea de a participa la implementarea proiectului. Anunțurile cu informații despre ordinea de zi, locul și ora consultărilor publice vor fi disponibile în mass-media locală, site-uri web și locuri publice cu cel puțin 14 zile înainte de data consultărilor. În cursul consultărilor din timpul pregătirii RPF, părțile interesate vor fi informate cu privire la soluțiile de proiectare, condițiile de implementare a proiectului, cantitățile de achiziții de terenuri și o descriere detaliată a mecanismului de soluționare a reclamațiilor.

În timpul consultărilor va fi distribuită o broșură de informare publică care rezumă drepturile, procedurile, soluționarea reclamațiilor și informațiile conexe ale PAP. Rezultatele consultărilor vor fi documentate în mod corespunzător. În cazul în care sunt necesare consultări într-o altă limbă adecvată pentru părțile interesate locale, se va asigura traducerea corespunzătoare. O copie a RAP și broșuri vor fi, de asemenea, disponibile la primăria fiecărei comunități afectate. De asemenea, toate aceste informații vor fi publicate pe site-urile SRA și SV.

Dacă este necesar sau la cererea comunităților locale, pot fi organizate consultări suplimentare cu părțile interesate în timpul pregătirii și punerii în aplicare a RPF, pentru a minimiza probabilitatea apariției unor tensiuni sociale în comunități din cauza procesului de relocare.

CADRUL STRATEGIEI DE RESTAURARE A MIJLOACELOR DE SUBZISTENȚĂ

În procesul de implementare a proiectului, poate fi necesară aplicarea strategiilor de subzistență pentru persoanele afectate. Această strategie acoperă proprietarii de active și cei cu acces la resurse, chiriași și utilizatorii informali de active și resurse. Scopul principal al acestei strategii - de a restabili calitatea vieții persoanelor afectate de proiect ca minim la nivelul pre-proiect sau chiar de ao crește. Despăgubirile pentru pierderea activelor vor fi plătite în conformitate cu matricea drepturilor, dar, în unele cazuri, este posibil ca despăgubirile să nu garanteze restabilirea integrală a mijloacelor de subzistență și pot fi necesare unele măsuri suplimentare. Restabilirea mijloacelor de trai poate fi

Rezumatul RPF

necesară atât la nivel individual, cât și la nivel de comunitate (în cazul în care nivelul serviciilor comunitare și publice ar scădea sau accesul la acestea ar deveni mai dificil; dacă unele zone de recreere ale comunității au fost afectate de proiect etc.)

Pentru nivelul comunității, designul proiectului va fi actualizat sau vor fi întreprinse planuri speciale pentru restaurarea serviciilor comunitare. Restaurarea infrastructurii afectate de comunitate va fi consultată cu autoritățile locale și cu utilizatorii.

Restaurarea mijloacelor de subsistență ale persoanelor afectate de proiect se poate aplica în situații precum:

- Relocarea fizică
- Când terenul care urmează să fie achiziționat sau restricționat este o singură sursă de venit
- Când persoanele își vor pierde locul de muncă sau afacerea ca urmare a implementării proiectului.

Măsurile de refacere a mijloacelor de subsistență ar putea fi necesare vor fi identificate în timpul studiului socioeconomic în cadrul pregătirii RAP(s). RAP(s) vor conține planul de restaurare a mijloacelor de subsistență care abordează următoarele principii:

- Măsurile de refacere a mijloacelor de subsistență vor fi elaborate ținând cont nu numai de persoanele fizice, ci și de dezvoltarea durabilă a comunității;
- Măsurile elaborate de restaurare a mijloacelor de trai vor fi consultate cu PAP și membrii comunității.
- Măsurile de refacere a mijloacelor de subsistență vor fi puse în aplicare înainte de începerea procesului de relocare pentru a evita perioada în care au fost efectuate relocări sau strămutări economice, dar măsurile de refacere a mijloacelor de subsistență nu au fost încă furnizate.
- În timpul punerii în aplicare a restaurării mijloacelor de subsistență, va fi urmată abordarea diferențiată în funcție de gen, deoarece, ca de obicei, femeile și fetele sunt mai vulnerabile la strămutare. Activitățile de restaurare a mijloacelor de trai vor ține cont de nevoile și preferințele femeilor.

MECANISMUL DE SOLUȚIONARE A RECLAMAȚIILOR

Definiția GRM

Transparența și responsabilitatea sunt elemente esențiale ale proiectului. În acest scop, proiectul va include un GRM. Scopul GRM este de a consolida responsabilitatea față de beneficiari și de a oferi părților interesate ale proiectului canale pentru a oferi feedback și / sau pentru a-și exprima nemulțumirile legate de activitățile sprijinite de proiect. GRM este un mecanism care permite identificarea și soluționarea problemelor ridicate de părțile interesate. Prin creșterea transparenței și responsabilității, GRM își propune să reducă riscul ca proiectul să afecteze negativ cetățenii/beneficiarii și servește ca un mecanism important de feedback și învățare care poate contribui la îmbunătățirea impactului proiectului. Mecanismul se concentrează nu numai pe primirea și înregistrarea plângerilor, ci și pe soluționarea acestora. Deși feedbackul ar trebui tratat la nivelul cel mai apropiat de plângere, toate plângerile ar trebui să fie înregistrate și să urmeze procedurile de bază prevăzute în prezentul capitol.

Domeniul de aplicare și utilizarea GRM

GRM va fi disponibil pentru părțile interesate de proiect și alte părți interesate pentru a trimite întrebări, comentarii, sugestii și / sau reclamații sau pentru a oferi orice formă de feedback cu privire la toate activitățile finanțate de proiect.

Utilizatorii GRM: Beneficiarii proiectului, persoanele afectate de proiect (adică cei care vor fi și/sau sunt susceptibili de a fi afectați direct sau indirect, pozitiv sau negativ, de proiect), precum și cetățenii mai largi pot utiliza GRM în scopurile de mai sus (a se vedea Domeniul de aplicare).

Managementul GRM : GRM este gestionat de ASD și SV.

GRM la nivelul SIMC: Pentru fiecare sub-proiect afectat va fi creat Comitetul de Monitorizare a Impactului Social (SIMC). Persoanele afectate din comunitate pot depune în scris plângerea, cererea sau plângerea la SIMC.

Depunerea plângerilor: Reclamațiile pot fi exprimate în orice moment pe parcursul implementării proiectului.

Procesul de investigare și soluționare a reclamațiilor

GRM la nivel de Proiect va fi menținut pe întreaga perioadă de implementare a Proiectului. GRM se va asigura că toate părțile interesate pot fi implicate în mod eficient în proiectarea, implementarea proiectului, oferind personalului proiectului sugestii practice / feedback cu privire la activitățile proiectului, permițându-le să fie mai responsabili, mai transparenți și mai receptivi.

Acest mecanism va respecta următoarele principii:

- Reclamațiile vor fi tratate confidențial, evaluate imparțial și tratate în mod transparent.
- Depunerea și rezoluționarea plângerilor vor fi gratuite pentru reclamanti.
- ASD și SV se vor asigura că toate părțile afectate de proiect vor avea șanse egale de a-și depune plângerea într-un mod accesibil. Beneficiarii proiectului pot utiliza o serie de opțiuni de contact (număr de telefon, adresă de e-mail și adresă poștală etc.). GRM este accesibil tuturor părților interesate.
- Canalele de completare a formularului de reclamații ar trebui să fie dezvăluite pe surse oficiale.
- ASD și SV vor oferi posibilitatea de a depune o plângere în mod anonim.
- Persoanele afectate pot depune o plângere în orice moment cu privire la activitatea legată de proiect.
- GRM este conceput pentru a răspunde nevoilor tuturor reclamanților, inclusiv celor anonimi.
- Toate nemulțumirile, simple sau complexe, vor fi abordate și rezolvate cât mai repede posibil. Acțiunea întreprinsă cu privire la plângere va fi rapidă, decisivă și constructivă.
- În cazurile în care persoanele sau grupul vătămat nu este mulțumit de rezultatul mecanismului amiabil, acestea vor putea întotdeauna să se adreseze instanței în orice etapă a procesului de soluționare;
- Toate reclamațiile vor fi înregistrate și documentate, iar fiecare proces de soluționare a reclamațiilor și comunicare vor fi urmărite sistematic;
- Canalele de depunere a plângerilor vor fi enumerate în SEP și comunicate publicului în timpul consultărilor.

Entitățile de implementare a proiectului vor asigura accesul egal și nediscriminatoriu la mecanismele de soluționare a reclamațiilor, dar o atenție deosebită va fi acordată celor mai vulnerabile grupuri: persoane mai puțin informate, cu cunoștințe juridice limitate, cei mai săraci membri ai comunității, cu acces limitat sau fără acces la internet. Echipa de proiect va lucra împreună cu asistenții sociali și mediatorii comunitari pentru a oferi acces la plângeri și pentru a se asigura că opiniile celor mai vulnerabile grupuri sunt luate în considerare.

Specialistul social (sau specialistul social și de mediu - în funcție de structura UIP) va servi drept punct focal (puncte focale) de reclamații care va înregistra plângerile depuse în Jurnalul de reclamații (baza de date) și va revizui în termen de 15 (cincisprezece) zile calendaristice, inclusiv verificarea informațiilor, verificarea încrucișată și analiza și urmărirea cu reclamantul, după cum este necesar. Dacă este necesar, punctul focal pentru reclamații va implica specialiștii celorlalte unități relevante în această activitate.

Mecanismul GRM la nivel de subproiect.

Va fi operat prin SIMC (va fi stabilit în etapele ulterioare ale proiectului).

Secretariatul Primăriei este desemnat ca Punct de Primire pentru colectarea nemulțumirilor/reclamațiilor de la oamenii comunității din localitățile în care funcționează SIMC.

- Mecanismul de soluționare a reclamațiilor ar trebui comunicat persoanelor din comunitate, iar datele de contact ar trebui să fie puse la dispoziția tuturor.
- Reclamațiile și reclamațiile vor fi abordate prin următorii pași și acțiuni:

- În primul rând, plângerile trebuie înregistrate la Comitetul de monitorizare a impactului social (SIMC) la birourile administrației locale unde se va încerca rezolvarea cu implicarea inginerului sau poate fi contactat direct un membru SIMC.
- Persoana (persoanele) afectată (afectate) poate (pot) apela direct reprezentantul inginerului și poate face o programare pentru a discuta problemele lor. În cazul în care reclamația apare din vina directă a Antreprenorului pentru a se conforma cerințelor de mediu și sociale stabilite de Beneficiar, Inginerul va lua măsuri imediate pentru soluționarea plângerii în cel mai scurt timp, solicitând rectificarea imediată din partea Antreprenorului.
- SIMC colectează, documentează și abordează plângerile trimise de ofițerul de poliție locală în cazul în care oamenii din comunitate nu sunt conștienți de mecanismul de reclamații stabilit de inginer și plângerea este depusă la biroul local de poliție. În consecință, ofițerul de poliție locală ar trebui să fie informat că cetățenii pot alege să-și adreseze plângerea către SIMC și să solicite implicarea promptă a inginerului în soluționarea problemei.
- Plângerile pot fi înregistrate ca anonime, în cazul în care acest lucru este solicitat de persoana afectată.
- Plângerea/plângerea va fi depusă într-un model de Scrisoare de Plângere, furnizat.
- Dacă nu se ajunge la o soluție în termen de 15 zile, persoana/comunitatea afectată își poate depune cazul la departamentul corespunzător al ASD / SV.

GRM pentru angajați

Va fi stabilit un GRM specific proiectului la nivel local, proporțional cu riscurile și impacturile potențiale ale proiectului, bazându-se pe practicile de muncă și procedurile de resurse umane existente. În plus, va fi furnizat un GRM special pentru lucrătorii direcți și contractați, în conformitate cu ESS2. GRM va fi proiectat într-un stadiu incipient și va fi stabilit în mod oficial prin eficacitatea proiectului și înainte de orice plăți și începerea lucrărilor civile.

Jurnal de reclamații

Este important ca toate reclamațiile, inclusiv cele anonime, să fie înregistrate în scris și stocate într-o bază de date.

Fiecărei plângeri ar trebui să i se atribuie un număr de referință individual și să fie finalizate acțiunile urmărite și înregistrate în mod corespunzător. Toate nemulțumirile depuse vor fi înregistrate/introduse de către ASD/SV într-un registru/bază de date unică. Plângerile primite direct de grupul local vor fi, de asemenea, trimise la ASD / SV pentru înregistrarea în registrul unic. ASD/SV va fi punctul focal de reclamații al acestui proiect. Astfel, se va colecta nemulțumirile și le va direcționa mai departe către nivel local sau către nivel de proiect pentru examinare și soluționare în funcție de subiectul și locația reclamației.

O bază de date simplă va fi dezvoltată în cadrul proiectului pentru a gestiona și monitoriza nemulțumirile. Documentația privind reclamațiile va include:

- numele și datele de contact ale reclamantului;
- data și natura reclamației;
- grupul însărcinat cu soluționarea plângerii;
- orice acțiuni ulterioare întreprinse;
- propunerea de soluționare a reclamației; și
- modul și momentul în care deciziile relevante ale proiectului au fost comunicate reclamantilor.

Pentru reclamațiile verbale, se va sugera reclamantului să depună o plângere/reclamație scrisă sau să utilizeze numărul de telefon și adresa de e-mail desemnate pentru reclamațiile Proiectului pentru a fi direcționate către personalul/grupurile relevante pentru soluționarea adecvată a reclamațiilor.

Jurnalul de reclamații va fi transmis Băncii trimestrial pentru revizuire.

